

Περίληψη συνέντευξης
Ευστράτιου Χατζηορφανού

[00:00:17] Ο κος Χατζηορφανός Ευστράτιος του Αθανασίου γεννήθηκε στις 27/5/1928 στο Ρεθύμνο. Ο πατέρας του είχε μαγαζί με γεωργικά εργαλεία και τρόφιμα στο συνοικισμό του Ρεθύμνου. Επί Κατοχής η οικογένειά του είχε ανοίξει και δύο αλευρόμυλους και "αλέθανε" 15 φούρνους. Τους διατηρήσανε μέχρι το 1950. Ο πατέρας του είναι μικρασιάτης, από τις Νέες Φώκιες και είχε έξι παιδιά. Η καταγωγή του πατέρα του είναι από τα Γιάννενα από τους Μακρήδες, τους τσελιγκάδες, που τους κλέβανε επί Τουρκοκρατίας και πούλησαν όλη την περιουσία τους εκεί και έφυγαν. Πήγαν στις Νέες Φώκιες και αγόρασαν έναν δρόμο και έναν μπαχτσέ με δύο μαγγανοπήγαδα που έδωσαν στην αδελφή τους (τη γιαγιά του από την πλευρά του πατέρα) και τροφοδοτούσαν ζαρζαβατικά όλη την πολιτεία. Με την Μικρασιατική καταστροφή ο πατέρας του με τα αδέρφια του πέρασε στη Μυτηλήνη και μετά ήρθε στην Κρήτη, γιατί από την Κρήτη καταγόταν η γιαγιά του κ. Χατζηορφανού από την πλευρά της μητέρας του. Στον συνοικισμό του Ρεθύμνου πήγαν συνολικά 30 οικογένειες με την ανταλλαγή. Είχαν περιουσία και ασχολήθηκαν με το εμπόριο. Τα τρία αδέρφια (ο πατέρας του με τα αδέρφια του) άνοιξαν μπακάλικο το 1925. Στην οικογένειά του ήταν 7 αδέρφια: 4 αγόρια, 3 κορίτσια. Η μια αδελφή του έχει πεθάνει στην Αμερική. Ο ίδιος έχει αποκτήσει 4 παιδιά: 2 αγόρια και 2 κορίτσια.

[00:11:01] Το 1949 είχε άδεια και άνοιξε ένα οπωροπωλείο στην Κρήτη, αλλά το πούλησε σε έναν φίλο, τον Τίτο. Οι φίλοι του είχαν πάει όλοι στην αστυνομία. Ήταν μόνος και προστάτης οικογενείας. Εφτιαξε χαρτιά με πλαστογράφηση της υπογραφής του πατέρα του και πήγε στην χωροφυλακή. Πήγαν 10 άτομα φίλοι, στη χωροφυλακή. Πήγαν για την πλάκα τους όπως λέει. Στην Κεντρική Σχολή στο Γουδί είχαν ανοίξει δίπλα το κρητικό κέντρο "Το Βυζάντιο" και μέχρι να περάσουν από γιατρούς καθημερινά γλεντοκοπούσαν. Επέστρεψε πάλι στην Κρήτη και οι άλλοι πήγαν στη Σχολή της χωροφυλακής του Ρεθύμνου. Βρέθηκε στον Αγ. Νικόλαο που το μέρος ήταν φτωχό και ο Δήμαρχος είχε παραχωρήσει κάτι καινούργια κτίρια για την Αστυνομία και ίδρυσαν τον 3ο Λόχο. Μετά τη Σχολή πήγαν στο Γουδί όπου γινόταν το "διάλεγμα". Οκτώ άτομα, μεταξύ των οποίων και εκείνος, μετατέθηκαν στην Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης. Αναφέρει και έναν φίλο του από τη Σχολή, τον Αντωνόπουλο, διευθυντή στη ΔΕΗ αργότερα που τον ξανα συνάντησε το 1963.

[00:17:12] Στην Θεσσαλονίκη με την αλλαγή της κυβέρνησης του Παπάγου, όλους τους Κρητικούς τους έστειλαν στην Πελοπόννησο. Εκείνος πήγε στην Καλαμάτα. Τους Καλαματιανούς τους έστειλαν στην Κρήτη. Για να μην γίνονται φιλίες. Στην Καλαμάτα έμενε στο Αστυνομικό Τμήμα γιατί συνηθιζόταν τότε. Αρρωσταίνει από το στομάχι του και τον στέλνουν στην Τρίπολη και μετά από εξετάσεις έρχεται στο 411 νοσοκομείο στην Αθήνα. Πήρε τρίμηνη αναρρωτική άδεια. Γύρισε στην Κρήτη, πήγε σε έναν γάμο, γνώρισε τη γυναίκα του και την παντρεύτηκε. Απολύθηκε τελικά από την Υπηρεσία με 25% αναπηρία, "παθών στην Υπηρεσία αλλά ουχί δια ταύτην", λόγω κληρονομικότητας.

[00:22:10] Αφού υπηρέτησε ένα χρόνο στην Κρήτη, έχτισε 2 σπίτια. Το ένα, το μεγαλύτερο, το ενοικίασε σε δύο οικογένειες. Άνοιξε μια νέα δουλειά για υλικά οικοδομών με σπασμένο χαλίκι της θαλάσσης, αφού προμηθεύτηκε εργαλεία από την Αθήνα και πήγε στον Κορυδαλλό που είχε μάντρα τέτοια ένας χωριανός του και του έμαθε πως γίνεται. Δεν ήθελε να ανοίξει οπωροπωλείο, ούτε ταβέρνα όπως ήξερε. Η επιχείρηση πέτυχε, αλλά προέκυψαν περιουσιακές διαφορές με τους συγγενείς της γυναίκας του. Πούλησε τότε το σπίτι το μεγάλο στην Κρήτη 100.000 δρχ, από 8.000 δρχ που το είχε αγοράσει (μέσα σε 2 χρόνια) και ήρθε στην Αθήνα το 1961 και αγόρασε οικόπεδο. Το 1961 παραμονές εκλογών, έκανε εγχείρηση σκωληκοειδίτη στην Κρήτη, αυτό από το οποίο υπέφερε από το 1954 και δεν ήταν στομάχι. Διηγείται πως απέφυγε 2 εγχειρήσεις (μια για αμυγδαλές και μια για στομάχι) στα 1952 και το σύστημα υγείας της εποχής.

[00:36:20] Στο Χαλάνδρι είχε έναν θείο, βαρελά, πρώτο εξάδελφο του πατέρα του. Ήρθε να τον γνωρίσει αλλά είχε φύγει από το Χαλάνδρι. Στον Αγιο Σπυρίδωνα σε ένα σιδεράδικο είδε την επιγραφή "Δ. Χατζηορφανός του Α". Επειδή είχε πρώτο ξάδελφο Δημήτρη, μπήκε και ρώτησε. Το μαγαζί ήταν δίπλα στου Αλλάχ το κέντρο, "Ο κήπος του Αλλάχ" , Βασ. Κων/νου στον Αγ. Σπυρίδωνα. Ήρθαν όλα του τα αδέρφια μετά στο Χαλάνδρι. Το 1962 άνοιξε με ενοίκιο μαγαζί στην Λεωφ. Κηφισίας, Ιθάκης 6. Ο εκμισθωτής ήταν ο Παναγιώτης Σταυρόπουλος. Δίπλα από το ορφανοτροφείο υπήρχε ένα σπίτι που νοικιαζόταν με κήπο, δένδρα και πηγάδι με μοτέρ και πληρεξούσιο δικηγόρο στην Γαρδένια Ιωάννης ...ο "μπάρμπα Γιάννης". Το σπίτι ανήκε σε κάποιον Ρούσσο που ήταν στην Αμερική. Αυτό το πήρε τελικά το Ίδρυμα (ορφανοτροφείο Χατζηκώστα). Εκεί ήταν ένας λοφίσκος όλο πεύκα και ο Αγ. Γιάννης. Είχε και μια σειρά οικόπεδα εκεί από την Λεωφ. Κηφισίας.

[00:42:12] Η οδός Ριζαρείου είχε τέσσερα μέτρα φάρδος και είκοσι πέντε μέτρα μήκος και είχε πέτρα και κόκκινο χώμα (λεγόταν Κοκκινιά). Είχε πολλά νερά που έρχονταν από το Πολύδροσο από το Μπαρμπα Λιά. Το χειμώνα στις Βαρβάρας του παπά το πηγάδι βγάζει νερό με το κύπελλο. Ο δρόμος είχε πέτρα, τσιμέντο και άσφαλο από πάνω. Η Ριζαρείος χτιζόταν ακόμα και εξαιτίας της μπήκε και η περιοχή στο σχέδιο γιατί ήταν εκτός σχεδίου. Η λεωφόρος Κηφισίας ήταν άσφαλος αλλά στενός δρόμος. Άκουγε κανείς τα κάρρα που περνούσαν στην δημοτική αγορά των Αθηνών, την λαχαναγορά (Ιερά οδός και Πειραιώς) από το Μαρούσι, από την Κηφισιά, από το Κεφαλάρι. Τα κάρρα επέστρεφαν αυθημερόν. Η περιοχή της Ριζαρείου ήταν δάσος. Σε δασοφύλακα πούλησε ο παπάς Ιωάννου το οικόπεδο που αγόρασε εκείνος. Μετά τον θάνατο του δασοφύλακα, η γυναίκα του ξαναπαντρεύτηκε με έναν Τσιμίνη και έκανε 3 παιδιά. Η κόρη της αγόρασε όλο το μερίδιο του Αγγέλου και τα έκανε οικόπεδα. Οι ιδιοκτήτες των οικοπέδων που αγοράστηκαν στην περιοχή της Ριζαρείου: Τρεις αγόρασαν το 1ο επί της Κύπρου. Ο Κώστας Κοντοπάνος αγόρασε το 2ο. Το 3ο το πήρε η Ειρήνη Πατσέα. Δύο αδέρφια πήραν από ένα οικόπεδο (ο Πατσέας με τα κοσμηματοπωλεία και Πατσέας Μιχάλης με το Ωδείο). Το 4ο το πήρε ο Δημήτρης ο Πατσέας. Το 5ο το πήρε ο κ. Χατζηορφανός το 1961.

[00:48:06] Αφηγείται την ιστορία της διανομής της γης στην περιοχή. Υπήρχε ένας ιερέας (ο εφημέριος του χωρίου Χαλανδρίου) το 1857 που έδωσε 4 στρέμματα βασιλικά (7

στρέμματα) "σιμισακά" (εξ ημισίας) σε έναν Μαρίνη από το Χαλάνδρι, γιατί ο παπάς έλεγε θα σου δώσω αυτό θα το καλλιεργείς και στα 6 χρόνια θα το μοιράσουμε. Όλα αμπέλια και ξινόδενδρα (πορτοκαλιές, λεμονιές, τζανεριές (που υπάρχουν ακόμα)). Έδωσε λοιπόν ο παπάς το ανατολικό μέρος (5 οικόπεδα) στον Μαρίνη και το υπόλοιπο (5 οικόπεδα) στον Αγγέλου τον δασοφύλακα. Οι κληρονόμοι του Μαρίνη έκαναν το δρόμο, την οδό Κύπρου. Ο παπάς είχε άλλο ένα οικόπεδο που ήταν το καλύβι του, ένα σπιτάκι με κεραμίδια και ένα πηγάδι μέσα, που βρισκόταν στην γωνία της Κύπρου με Ιθάκη. Στην Ιθάκης, δύο αδέρφια από την Αλβανία πήραν το '42 ή '52 μια λουρίδα από τους κληρονόμους του Φλώκα. Ο Φλώκας είχε βίλα προς το φαρμακείο της Χορταρέα. Οι εκτάσεις της Μονής Πεντέλης μοιράζονται με το συμβόλαιο του 1875. Η γη ανήκε σε έναν οθωμανό Σιχόγλου, Μιχαήλ αγά ή Μερμελή. Η έκταση αυτή ξεκινούσε από τα ανάκτορα της Πλακεντίας, περιελάμβανε το Σταυρό, την Αγ. Παρασκευή, αλλά όχι τις εκτάσεις του παπά και του Χωματιανού. Κάποιος Αφθονίδης αγόρασε τη γη. Έχουν αγοράσει πολλοί Χαλανδραίοι από τον Αφθονίδη. Ο Αφθονίδης είχε αγοράσει και στην περιοχή εδώ έκταση. Το παλιό σπιτάκι που βρίσκεται επί της Ρούμελης στο αδιέξοδο ήταν το σπιτάκι του δασοφύλακα.

[01:00:57] Το πρώτο μαγαζί που άνοιξε επί της Κηφισίας ήταν με οπωροκηπευτικά που προμηθευόταν από τους μανάβηδες του Αμαρουσίου. Στο Χαλάνδρι υπήρχε άλλος ένας μανάβης που γύριζε με το αλογάκι και ένας άλλος ο Μπαχτής (στην Ιθάκης). Στον συνοικισμό ήταν ο Θόδωρας ο Γιαλαμάς. Διηγείται πως πήγε στο παζάρι στην Καβάλα να πάρει ένα κάρο μέχρι να φέρει το αυτοκίνητο από την Κρήτη, για να μπορεί να κάνει τη δουλειά του. Αγόρασε το άλογο με τη σούστα και το έφερε στο Χαλάνδρι με τα πόδια. Ό,τι έμενε απούλητο στο μαγαζί το έβαζε στο κάρο και το πουλούσε. Πουλούσε και ψάρια, φιάλες υγραερίου για την κουζίνα, πετρέλαιο για θέρμανση (600 δρχ. τον τόνο) σε όλο Πολύδροσο μέχρι το Σιζμανόγλιο. Αφηγείται το ταξίδι του στην Αμερική, γιατί να δει τον γιό του που τον είχε στείλει εκεί στον αδελφό του, επειδή είχε μπλέξει. Από το 1983 και μετά, αφού γυρίζει από την Αμερική αλλάζει το μαγαζί σε φαστφουντάδικο. Το διαδοχικό άνοιγμα των σουπερμάρκετ (Ζήσης, Μαρινόπου) στην περιοχή τον έκανε να μην θέλει να συνεχίσει γιατί οι πελάτες του έρχονταν σ'εκείνον μόνο όταν δεν είχαν λεφτά (πουλούσε με πίστωση).

[01:17:08] Όταν πρωτοήλθε στο Χαλάνδρι ήταν Δήμος. Είχε ψησταριές και την ταβέρνα του Μίμη με τα γουρουνόπουλα. Στον σημερινό Καλυβιώτη είχε ένα μεγάλο χώρο που είχε κορδέλα κι έκοβε ξύλα και πουλούσαν κάρβουνα. Δίπλα κάποιος είχε κασόνια και έκανε μεταφορές. Το Χαλάνδρι ήταν αραιοκατοικημένο και ήταν τόπος παραθερισμού με σπίτια εξοχικά εκτός σχεδίου. Το Πολύδροσο έγινε το μισό Χαλανδραϊκό και μισό Αμαρουσιώτικο. Αυτοκίνητα υπήρχαν λίγα. Θυμάται την επίσκεψη του Πατακού και του Αρχιεπίσκοπου Κων/πολεως στην Ριζάρειο. Οι παπάδες που θέλανε να πάνε από την Γαρδένια στη Ριζάρειο, έρχονταν με ΙΧ που οδηγούσε ένας απόστρατος καπετάνιος. Απόστρατοι καπεταναίοι είχαν αγοράσει την περιοχή γύρω από την Ριζάρειο. Δίπλα στην Γαρδένια αγόρασε ένας Αμερικανός. Τα λεωφορεία ήταν ιδιωτικά και υπήρχε σταθμός στο σημείο του εκθεσιακού κέντρου επί Κηφισίας, απέναντι από το σπίτι του Γούναρη, με εστιατόρια, μαγαζιά με λάστιχα, βεντζινάδικα. Την εκκλησία που βρισκόταν εκεί την πήγαν απάνω στου Χωματιανού το μοναστήρι. Η εκκλησία είχε μαγειρείο και έτρωγαν οι φτωχοί. Αυτό το είχε δωρίσει ο Χωματιανός. Αυτός ο σταθμός παρέμεινε μέχρι που τα λεωφορεία να γίνουν κρατικά. Δεν είχε δει πολλά ταξί στο Χαλάνδρι, ένα ή δύο. Μόνο στην πλατεία είχε ταξί. Η

Ρεματιά δεν είχε τίποτα. Μιλάει για την κακοτεχνία του νέου δρόμου της Ριζαρείου και την έλλειψη ορατότητας. Το έργο έγινε γρήγορα για να πάρουν τα λεφτά.

[01:30:45] Το Συνοικισμό δεν τους είχε πελάτες. Μπακάλικα είχε αρκετά. Το δικό του, ένα παρακάτω. Ο Χιώτης. Ένας Αμερικάνος, Ο Γεωργίου στον συνοικισμό. Προς την Κηφισίας ένα ημιυπόγειο που πουλούσε χονδρικής και λιανικής.

[01:32:18] Για το Υδραγωγείο της οδού Ελ Αλαμίν λέει ότι ήταν ιδιωτικό. Από κάτω είναι ποταμός και υπάρχει ακόμα τούνελ. Υδροδοτούσε την περιοχή αυτή του Χαλανδρίου και την Αθήνα. Το νερό ερχόταν από την Πεντέλη, αλλά και από το Πολύδροσο απ' του Μπαρμπα Λιά τα περιβόλια. Από αυτά τα περιβόλια φόρτωνε κι ο Δήμος και τους έφερνε νερό και στο σπίτι του. Είχε και ο ίδιος ένα βαρέλι πάνω στην ταράτσα και μια βρύση για μέσα στο σπίτι και μια βρύση για έξω. Ύστερα τα πήρε η Ούλεν όλα τα ιδιωτικά νερά. Μιλάει για κάποιον Κρητικό που είχε μεγάλη περιουσία κοντά στην περιοχή του σημερινού νοσοκομείου Υγεία και διένεμε νερό σε όλη την περιοχή.

[01:36:41] Μιλάει για τις καταπατήσεις στην περιοχή. Η κληρονόμος της γής Μωραΐτου (χήρα, κληρονόμος του Αγγέλου), σε ένα συμβόλαιό της είχε τη λέξη "ιερέας". Ένας Καλοφωλιάς μεσίτης, Χαλανδραίος, του έφαγε 2000 δρχ. Τα οικόπεδα τα είχε καταπατήσει και ήξερε και τον παπά. Τους εξαπάτησε παίρνοντας από αυτούς και άλλους προκαταβολές, ενώ δεν είχε δικαίωμα να πουλήσει. Ένας δικηγόρος Τομαράς, Χαλανδραίος, ξεδιάλυσε την υπόθεση. Ο Καλοφωλιάς έκανε ένα ψεύτικο, προσωρινό πωλητήριο ίσα- ίσα για να εισπράξει την προκαταβολή. Στην συνέχεια ο κ. Χατζηορφανός αγόρασε το οικόπεδό τους από την κα Μωραΐτου με την μεσολάβηση του δικηγόρου Τομαρά. Αφηγείται τις διαφορές με το διπλανό οικόπεδο από το σπίτι του, το οποίο διεκδικεί η ΜΚΟ "Μέγας Βασίλειος". Η υπόθεση με το οικόπεδό του είναι σε "αναψηλάφηση" ακόμα.